

DIREKTYVOS

TARYBOS DIREKTYVA 2013/51/EURATOMAS

2013 m. spalio 22 d.

kuria nustatomi plačiosios visuomenės sveikatos apsaugos reikalavimai, susiję su žmonėms vartoti skirtame vandenyje esančiomis radioaktyviosiomis medžiagomis

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

nustatyti kokybės standartus, kurie turėtų indikatorinę funkciją, ir numatyti, kad būtų stebima, kaip tų standartų laikomasi;

atsižvelgdama į Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 31 ir 32 straipsnius,

(3) Tarybos direktyvos 98/83/EB ⁽³⁾ I priedo C dalyje nustatyti indikatoriniai parametrai, susiję su radioaktyviosiomis medžiagomis, o jos II priede – susijusios nuostatos dėl stebėsenos. Tačiau tiems parametrams taikomi pagrindiniai standartai, apibrėžti Euratomo sutarties 30 straipsnyje;

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą, parengtą pagal Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties 31 straipsnį gavus Mokslo ir technikos komiteto paskirtų asmenų grupės, sudarytos iš valstybių narių mokslinių ekspertų, nuomonę,

(4) todėl žmonėms vartoti skirtame vandenyje radioaktyviųjų medžiagų lygio stebėjimo reikalavimai turėtų būti patvirtinti konkrečiu teisės aktu, kuriuo pagal Euratomo sutartį būtų užtikrintas radiacinės saugos teisės aktų vienodumas, suderinamumas ir išsamumas;

atsižvelgdama į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽¹⁾,

(5) kadangi Bendrija turi kompetenciją priimti pagrindinius darbuotojų ir plačiosios visuomenės sveikatos apsaugos nuo jonizuojančiosios spinduliuotės saugos standartus, šios direktyvos nuostatos, susijusios su plačiosios visuomenės sveikatos apsaugos nuo radioaktyviųjų medžiagų žmonėms vartoti skirtame vandenyje reikalavimais, yra viršesnės už Direktyvos 98/83/EB nuostatas;

pasikonsultavusi su Europos Parlamentu,

kadangi:

(1) vandens nuriėjimas yra vienas iš radioaktyviųjų medžiagų patekimo į žmogaus organizmą būdų. Tarybos direktyvoje 96/29/Euratomas ⁽²⁾, nustatyta, kad vykdant veiklą, keliančią jonizuojančiosios spinduliuotės riziką, įnašas į plačiosios visuomenės apšvitą turi kuo mažesnis, kiek tai įmanoma pasiekti protingomis priemonėmis;

(6) Teisingumo Teismas savo praktikoje pripažino, jog Euratomo sutarties 2 straipsnio b punkte Bendrijai iškelti uždaviniai nustatyti suvienodintus saugos standartus siekiant apsaugoti darbuotojų ir plačiosios visuomenės sveikatą nekliudo valstybei narei numatyti griežtesnių apsaugos priemonių, išskyrus atvejus, kai tuose standartuose tai aiškiai nurodyta. Kadangi šia direktyva nustatomos būtiniausios taisyklės, valstybės narės turėtų turėti galimybę nustatyti arba išlaikyti griežtesnes priemones šios direktyvos taikymo srityje, nedarant poveikio laisvam prekių judėjimui vidaus rinkoje, kaip apibrėžta Teisingumo Teismo praktikoje;

(2) atsižvelgiant į žmonėms vartoti skirtą vandens kokybės svarbą žmonių sveikatai, būtina Bendrijos lygmeniu

⁽¹⁾ OL C 24, 2012 1 28, p. 122.

⁽²⁾ 1996 m. gegužės 13 d. Tarybos direktyva 96/29/Euratomas, nustatanti pagrindinius darbuotojų ir gyventojų sveikatos apsaugos nuo jonizuojančiosios spinduliuotės saugos standartus (OL L 159, 1996 6 29, p. 1).

⁽³⁾ 1998 m. lapkričio 3 d. Tarybos direktyva 98/83/EB dėl žmonių vartoti skirtą vandens kokybės (OL L 330, 1998 12 5, p. 32).

- (7) parametro vertės neturėtų būti laikomos ribinėmis vertėmis. Kai stebint žmonėms vartoti skirtą vandenį nustatoma neatitiktis parametro vertei, atitinkama valstybė narė turėtų apsvarstyti, ar tai kelia pavojų žmonių sveikatai, ir dėl to reikia imtis veiksmų, ir, jei reikia, imtis taisomųjų priemonių vandens kokybei pagerinti iki tokio lygio, kuris atitinka žmonių sveikatos apsaugos reikalavimus radiacinės saugos požiūriu;
- (8) kad būtų patikrinta, ar radioaktyviųjų medžiagų lygis atitinka remiantis šia direktyva nurodytas parametrų vertes, žmonėms vartoti skirto į butelius ar talpas išpilstyto pardavimui skirto vandens, kuris nėra natūralus mineralinis vanduo, stebėseną turėtų būti vykdoma vadovaujantis rizikos veiksnių analizės ir svarbiųjų valdymo taškų (RVASVT) principais, kaip reikalaujama Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 852/2004 ⁽¹⁾ ir nedarant poveikio Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 882/2004 ⁽²⁾ nurodytiems oficialios kontrolės principams;
- (9) plačioji visuomenė turėtų būti tinkamai ir deramai informuojama apie žmonėms vartoti skirto vandens kokybę;
- (10) svarbu, kad ši direktyva nebūtų taikoma natūraliam mineraliniam vandeniui ir vandeniui, kuris vartojamas kaip vaistas, kadangi šių rūšių vandeniui taikomos specialios taisyklės, nustatytos Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2009/54/EB ⁽³⁾ ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2001/83/EB ⁽⁴⁾;
- (11) kiekviena valstybė narė turėtų parengti stebėsenos programas, skirtas tikrinti, ar žmonėms vartoti skirtas vanduo atitinka šios direktyvos reikalavimus;
- (12) žmonėms vartoti skirto vandens kokybės analizės metodai turėtų būti tokie, kad užtikrintų gaunamų duomenų patikimumą ir palyginamumą;
- (13) atsižvelgdama į didelį radono paplitimo gamtoje geografinį nepastovumą, Europos Komisija priėmė Rekomendaciją 2001/928/Euratomas ⁽⁵⁾, kurioje nagrinėjama žmonėms vartoti skirto vandens atsargų kokybė, susijusi su radonu ir ilgaamžiais radono skilimo produktais. Šiuos radionuklidus reikėtų ištraukti iš šios direktyvos taikymo sritį;
- (14) siekiant išlaikyti aukštą žmonėms vartoti skirto vandens kokybės lygį atsižvelgiant į jo svarbą žmonių sveikatai, reikia reguliariai atnaujinti II ir III priedus remiantis mokslo ir technikos pažanga;
- (15) nors žmonėms vartoti skirto į butelius ar talpas išpilstyto pardavimui skirto vandens mėginių ėmimo ir analizės dažnumą nustato valstybės narės, toms valstybėms narėms, kurios turi stebėti radono arba tričio lygį žmonėms vartoti skirtame vandenyje arba nustatyti indikacinę dozę (ID), rekomenduojama bent vieną kartą per metus paimti mėginius ir atlikti analizę,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

1 straipsnis

Dalykas

Šioje direktyvoje nustatomi plačiosios visuomenės sveikatos apsaugos reikalavimai, susiję su žmonėms vartoti skirtame vandenyje esančiomis radioaktyviosiomis medžiagomis. Joje nustatomos radioaktyviųjų medžiagų parametrų vertės ir stebėjimo dažnumas bei metodai.

2 straipsnis

Apibrėžtys

Šioje direktyvoje vartojamos šios terminų apibrėžtys:

1) žmonėms vartoti skirtas vanduo:

- a) bet koks gamtinis ar paruoštas vanduo, skirtas gerti, virti, ruošti maistui ar naudoti kitoms namų ūkio reikmėms neatsižvelgiant į jo kilmę ir į tai, ar jis tiekiamas iš skirstomojo tinklo, talpyklų, buteliuose ar kitose talpose;

⁽¹⁾ 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 852/2004 dėl maisto produktų higienos (OL L 139, 2004 4 30, p. 1).

⁽²⁾ 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 882/2004 dėl oficialios kontrolės, kuri atliekama siekiant užtikrinti, kad būtų įvertinama, ar laikomasi pašarus ir maistą reglamentuojančių teisės aktų, gyvūnų sveikatos ir gerovės taisyklių (OL L 165, 2004 4 30, p. 1).

⁽³⁾ 2009 m. birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/54/EB dėl natūralaus mineralinio vandens eksploatavimo ir pateikimo į rinką (OL L 164, 2009 6 26, p. 45).

⁽⁴⁾ 2001 m. lapkričio 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/83/EB dėl Bendrijos kodekso, reglamentuojančio žmonėms skirtus vaistus (OL L 311, 2001 11 28, p. 67).

⁽⁵⁾ 2001 m. gruodžio 20 d. Komisijos rekomendacija 2001/928/Euratomas dėl visuomenės apsaugos nuo radono apšvitęs telkiniuose, iš kurių tiekiamas geriamasis vanduo (OL L 344, 2001 12 28, p. 85).

- b) bet koks vanduo, naudojamas maisto gamybos įmonėje žmonėms vartoti skirtiems produktams ar medžiagoms gaminti, perdirbti, konservuoti arba jais prekiauti, išskyrus atvejus, kai kompetentingos nacionalinės valdžios institucijos įsitikina, kad to vandens kokybė nepakenks galutinio maisto produkto sveikumui;
- 2) radioaktyvioji medžiaga – bet kokia medžiaga, kurioje yra vienas ar daugiau radionuklidų, į kurių aktyvumą ar koncentraciją negalima neatsižvelgti radiacinės saugos požiūriu;
- 3) indikacinė dozė arba ID – per vienerius metus į organizmo vidų patekusių visų radionuklidų rūšių, tiek gamtinės, tiek dirbtinės kilmės, kurių aptikta žmonėms vartoti skirtame tiekiamame vandenyje, išskyrus tritį, kalį-40, radoną ir trumpaamžius radono skilimo produktus, kaupiamoji efektinė dozė;
- 4) parametro vertė – radioaktyviųjų medžiagų, esančių žmonėms vartoti skirtame vandenyje vertė, kurią viršijus valstybės narės įvertina, ar radioaktyviųjų medžiagų buvimas žmonėms vartoti skirtame vandenyje kelia pavojų žmonių sveikatai, dėl kurio reikia imtis veiksmų, ir, jei reikia, imasi taisomųjų priemonių vandens kokybei pagerinti iki tokio lygio, kuris atitinka žmonių sveikatos apsaugos reikalavimus radiacinės saugos požiūriu.

3 straipsnis

Taikymo sritis ir išimtys

1. Ši direktyva taikoma žmonėms vartoti skirtam vandeniui.
2. Ši direktyva netaikoma:
 - a) natūraliam mineraliniam vandeniui, kurį tokiu pripažino kompetentingos nacionalinės valdžios institucijos, remdamosi Direktyva 2009/54/EB;
 - b) vandeniui, kuris yra vaistas, kaip apibrėžta Direktyva 2001/83/EB.
3. Valstybės narės gali netaikyti šios direktyvos:
 - a) vandeniui, skirtam išimtinai tiems tikslams, kuriais jį naudojant, kaip įsitikina kompetentingos valdžios institucijos, vandens kokybė neturi nei tiesioginės, nei netiesioginės įtakos atitinkamos plačiosios visuomenės sveikatai;

- b) žmonėms vartoti skirtam vandeniui iš individualios vandens tiekimo sistemos, vidutiniškai per dieną tiekiančios mažiau kaip 10 m³ vandens arba vandeniu aprūpinančios mažiau kaip 50 asmenų, išskyrus atvejus, kai vandens tiekimas yra komercinės arba viešosios veiklos dalis.

4. Valstybės narės, kurios taiko šio straipsnio 3 dalies b punkte numatytas išimtis, užtikrina, kad:

- a) atitinkama plačioji visuomenė būtų informuojama apie tai ir apie visus veiksmus, kurių galima imtis siekiant apsaugoti žmonių sveikatą nuo neigiamo poveikio, kurį kelia bet koks žmonėms vartoti skirtas vandens užterštumas;
- b) kai aišku, kad tokio vandens kokybė gali kelti potencialų pavojų žmonių sveikatai, atitinkamai plačiajai visuomenei nedelsiant duodami reikiami patarimai.

4 straipsnis

Bendrieji įsipareigojimai

Nedarant poveikio Tarybos direktyvos 96/29/Euratomas⁽¹⁾ 6 straipsnio 3 dalies a punkto nuostatoms, valstybės narės imasi visų priemonių, būtinų tinkamai žmonėms vartoti skirtas vandens stebėsenos programai parengti, siekdamos užtikrinti, jog tuo atveju, kai nustatoma neatitiktis parametrų vertėms, nustatytoms pagal šią direktyvą:

- a) būtų vertinama, ar tai kelia pavojų žmonių sveikatai, dėl kurio reikia imtis priemonių, ir,
- b) jei reikia, būtų imtasi taisomųjų priemonių vandens kokybei pagerinti iki tokio lygio, kuris atitinka žmonių sveikatos apsaugos reikalavimus radiacinės saugos požiūriu.

5 straipsnis

Parametrų vertės ir atitikties vietos

1. Valstybės narės pagal I priedą nustato parametrų vertes, kurios taikomos stebint radioaktyviųjų medžiagų lygį žmonėms vartoti skirtame vandenyje.
2. Kai žmonėms vartoti skirtas vandens stebėseną vykdoma laikantis šios direktyvos II priedo reikalavimų, atitiktis parametrų vertėms nustatoma atitikties vietoje:

- a) kai vanduo tiekiamas iš skirstomojo tinklo – toje vietoje, kur jis išbėga iš čiaupų, iš kurių įprastai imamas vanduo;

⁽¹⁾ 1996 m. gegužės 13 d. Tarybos direktyva 96/29/Euratomas, nustatanti pagrindinius darbuotojų ir gyventojų sveikatos apsaugos nuo jonizuojančiosios spinduliuotės saugos standartus (OL L 159, 1996 6 29, p. 1).

- b) kai vanduo tiekiamas iš talpyklos – toje vietoje, kur jis išbėga iš talpyklos;
- c) kai vanduo, kurį ketinama pateikti prekybai, išpilstomas į butelius arba kitą talpą – toje vietoje, kur jis išpilstomas į butelius ar talpas;
- d) kai vanduo naudojamas maisto gamybos įmonėje – toje vietoje, kur vanduo naudojamas įmonėje.

3. Terminu „atitikties vieta“ 2 punkto a papunkčio atveju nedaroma poveikio galimybei parinkti mėginių ėmimo vietą bet kurioje tiekimo objekto teritorijos vietoje arba vandens apdorojimo įrenginiuose, jei tarp mėginių ėmimo vietos ir atitikties vietos koncentracijos vertė nepablogėja.

6 straipsnis

Stebėseną ir analizę

1. Valstybės narės imasi visų priemonių, būtinų užtikrinti, kad radioaktyviųjų medžiagų žmonėms vartoti skirtame vandenyje stebėseną būtų vykdoma laikantis II priede nurodytų stebėsenos strategijų ir dažnumo, siekdamas patikrinti, ar radioaktyviųjų medžiagų vertės atitinka vadovaujantis 5 straipsnio 1 dalimi nustatytas parametrų vertes.

Valstybės narės užtikrina, kad stebėseną būtų vykdoma taip, kad būtų užtikrinta, jog gautose išmatuotose vertėse atsispindėtų per metus suvartojamo vandens kokybė. Žmonėms vartoti skirti į butelius ar talpas išpilstyto prekybai skirti vandens atveju tai nedaro poveikio rizikos veiksnių analizės ir svarbiųjų valdymo taškų (RVASVT) principams, kaip reikalaujama Reglamente (EB) Nr. 852/2004, ir oficialios kontrolės principams, kaip nurodyta Reglamente (EB) Nr. 882/2004.

2. ID stebėseną ir analizės tinkamumo požymiai turi atitikti III priede nurodytus reikalavimus.

3. Valstybės narės užtikrina, kad visose mėginius tiriančiose laboratorijose būtų analizės kokybės kontrolės sistema, kurią tikrintų išorinė organizacija, kurią tam tikslui patvirtino kompetentinga valdžios institucija.

7 straipsnis

Taisomieji veiksmai ir plačiosios visuomenės informavimas

1. Valstybės narės užtikrina, kad bet kokia neatitiktis parametro vertei, nustatyta pagal 5 straipsnio 1 dalį, būtų nedelsiant išnagrinėta siekiant nustatyti priežastį.

2. Nustačiusi, kad nesilaikoma parametro vertės, valstybė narė įvertina, ar ši neatitiktis kelia pavojų žmonių sveikatai, dėl kurio reikia imtis veiksmų.

3. Tuo atveju, kai yra toks 2 dalyje minimas pavojus, valstybė narė:

- a) imasi taisomųjų veiksmų, kad būtų laikomasi žmonių sveikatos apsaugos reikalavimų radiacinės saugos požiūriu, ir
- b) užtikrina, kad:
- i) atitinkamai plačiai visuomenei būtų pranešta apie pavojų ir taisomąsias priemones, kurių imtasi, ir
 - ii) plačioji visuomenė būtų informuota apie papildomas saugumo priemones, kurių gali pririnkti siekiant apsaugoti žmonių sveikatą nuo radioaktyviųjų medžiagų.

8 straipsnis

Perkėlimas į nacionalinę teisę

1. Valstybės narės užtikrina, kad įsigaliojusių įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini, kad šios direktyvos būtų laikomasi ne vėliau kaip 2015 m. lapkričio 28 d. Jos nedelsdamos pateikia Komisijai tų teisės aktų nuostatų tekstą.

Valstybės narės, priimdamos tas nuostatas, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.

2. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinės teisės aktų pagrindinių nuostatų tekstus.

9 straipsnis

Įsigaliojimas

Ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną po jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

10 straipsnis

Adresatai

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta Liuksemburge 2013 m. spalio 22 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

L. LINKEVIČIUS

I PRIEDAS

ŽMONĖMS VARTOTI SKIRTAM VANDENIUI TAIKOMOS RADONO, TRIČIO IR ID PARAMETRŲ VERTĖS

Parametras	Parametro vertė	Matavimo vienetas	Pastabos
Radonas	100	Bq/l	(1 pastaba)
Tritis	100	Bq/l	(2 pastaba)
ID	0,10	mSv	

1 pastaba

- a) Valstybės narės gali nustatyti radono lygį, kurio negalima viršyti ir kurio nesiekiant reikėtų toliau optimizuoti apsaugą nekeliant pavojaus vandens tiekimui nacionaliniu ar regiono mastu. Valstybės narės nustatytas lygis gali būti aukštesnis kaip 100 Bq/l, bet turi būti žemesnis kaip 1 000 Bq/l. Siekdamas supaprastinti nacionalinės teisės aktus, valstybės narės gali nustatyti tokio lygio parametro vertę.
- b) Kai radono koncentracija viršija 1 000 Bq/l, be jokių papildomų sąlygų laikoma, kad taikomosios priemonės pagrįstos radiacine sauga. 2 pastaba. Padidėjęs tričio lygis gali reikšti, kad yra kitų dirbtinių radionuklidų. Jei tričio koncentracija viršija parametro vertę, reikia ištirti, ar yra kitų dirbtinių radionuklidų.

II PRIEDAS

RADIOAKTYVIŲJŲ MEDŽIAGŲ STEBĖJIMAS

1. Bendrieji principai ir stebėsenos dažnumas

Atliekama visų parametru, kurių atžvilgiu pagal 5 straipsnio 1 dalį turi būti nustatytos parametru vertės, stebėsenos. Vis dėlto nereikalaujama stebėti konkretaus parametro, kai kompetentingos valdžios institucijos gali nustatyti, jog per jų pačių apibrėžtą laikotarpį nėra tikėtina, kad to parametro koncentracija konkrečioje žmonėms vartoti skirtame vandens tiekimo sistemoje būtų tokia didelė, kad galėtų viršyti atitinkamą parametro vertę.

Gamtinių radionuklidų atveju, kai ankstesni rezultatai parodo, kad radionuklidų koncentracija yra stabili, nukrypstant nuo 6 punkte išdėstytų būtiniausių mėginių ėmimo reikalavimų, sprendimą dėl dažnumo priima valstybė narė, įvertinusi pavojų žmonių sveikatai. Valstybė narė neprivalo stebėti radono ar tricio lygio arba nustatyti ID žmonėms vartoti skirtame vandenyje, jei remdamasi reprezentatyviais tyrinėjimais, stebėsenos duomenimis ar kita patikima informacija ji įsitikina, kad tam tikrą jos pačios nustatytą laikotarpį radono, tricio ar apskaičiuotos ID lygis ir toliau nesieks atitinkamų I priede išvardytų parametru verčių. Tuo atveju ji nurodo Komisijai savo sprendimo priežastis ir pateikia jai būtinus dokumentus, kuriais grindžiamas tas sprendimas, įskaitant bet kurio atlikto tyrinėjimo, stebėsenos ar tyrimo rezultatus. Šiuo atveju netaikomos šio priedo 6 punkte išdėstytos nuostatos, susijusios su būtiniausių mėginių ėmimo ir analizės reikalavimais.

2. Radonas

Valstybės narės užtikrina, kad būtų atliekami reprezentatyvieji tyrinėjimai siekiant skirtingų geologinių zonų įvairių rūšių gruntinio vandens šaltinių ir šulininių žmonių vartoti skirtame vandenyje nustatyti galimą radono sąlygotos apšvitos mastą ir prigimtį. Tyrinėjimai numatomi taip, kad būtų galima nustatyti pagrindinius parametrus, ypač vietovės geologiją ir hidrologiją, uolienos ar grunto radioaktyvumą ir šulinio tipą, ir juos panaudoti imantis tolesnių veiksmų vietose, kuriose galima didelė apšvita. Radono koncentracijos stebėsenos atliekama, kai remiantis reprezentatyviųjų tyrinėjimų rezultatais ar kita patikima informacija yra pagrindas manyti, kad parametro vertė, nustatyta pagal 5 straipsnio 1 dalį, galėtų būti viršijama.

3. Tritis

Valstybės narės užtikrina, kad tricio stebėsenos žmonėms vartoti skirtame geriamajame vandenyje atliekama tada, kai vandens telkinio baseine yra antropogeninis tricio ar kitų dirbtinių radionuklidų šaltinis ir remiantis kitų priežiūros programų ar tyrimų rezultatais negalima įrodyti, kad tricio lygis yra mažesnis už jo I priede nurodytą parametro vertę. Jei reikia vykdyti tricio stebėseną, ji atliekama šio priedo 6 punkte pateiktoje lentelėje nurodytu dažnumu. Jei tricio koncentracija viršija jo parametro vertę, reikia iširti, ar yra kitų dirbtinių radionuklidų.

4. Indikacinė dozė

Indikacinės dozės (ID) žmonėms vartoti skirtame vandenyje stebėsenos atliekama tada, kai yra dirbtinio ar padidėjusio gamtinio radioaktyvumo šaltinis ir remiantis kitų reprezentatyviųjų stebėsenos programų ar kitų tyrimų rezultatais negalima įrodyti, kad ID lygis yra mažesnis už I priede nurodytą parametro vertę. Jei reikia vykdyti dirbtinių radionuklidų lygio stebėseną, ji atliekama šio priedo 6 punkte pateiktoje lentelėje nurodytu dažnumu. Jei reikia stebėti gamtinių radionuklidų lygį, kiekviena valstybė narė nustato visuminio alfa aktyvumo, visuminio beta aktyvumo arba atskirų gamtinių radionuklidų stebėsenos dažnumą atsižvelgdama į jos priimtą patikros strategiją (pagal III priedą). Stebėsenos dažnumas gali skirtis – nuo vieno išmatavimo patikros iki šio priedo 6 punkte pateiktoje lentelėje nurodyto dažnumo. Jei natūralų radioaktyvumą reikia tikrinti tik vieną kartą, pakartotinę patikrą reikia atlikti bent tuo atveju, kai įvyksta nors kokių su tiekimu susijusių pokyčių, kurie galėtų turėti poveikio radionuklidų koncentracijai žmonėms vartoti skirtame vandenyje.

5. Vandens apdorojimas

Apdorojus žmonėms vartoti skirtą vandenį, kad būtų sumažintas radionuklidų lygis, siekiant užtikrinti nuolatinį to apdorojimo veiksmingumą, 6 punkte pateiktoje lentelėje nurodytu dažnumu atliekama stebėsenos.

6. Minimalus mėginių ėmimo ir analizės dažnumas

Žmonėms vartoti skirtame vandens, tiekiamo iš skirstomojo tinklo ar talpyklų arba naudojamo maisto gamybos įmonėse, stebėsenos mėginių ėmimo ir analizės minimalus dažnumas nurodytas šioje lentelėje:

Lentelė

Žmonėms vartoti skirto vandens, tiekiamo iš skirstomojo tinklo ar talpyklų arba naudojamo maisto gamybos įmonėse, stebėsenos mėginių ėmimo ir analizės minimalus dažnumas

Vandens tiekimo objekto teritorijoje per dieną paskirstomo ar patiekiamo vandens tūris (1 ir 2 pastabos) m ³	Mėginių skaičius per metus (3 ir 4 pastabos)
tūris ≤ 100	(5 pastaba)
100 < tūris ≤ 1 000	1
1 000 < tūris ≤ 10 000	1 + po 1 papildomą mėginį kiekvienam 3 300 m ³ per dieną kiekiui ir likusiai šio kiekio daliai visame tiekiamo vandens tūryje
10 000 < tūris ≤ 100 000	3 + po 1 papildomą mėginį kiekvienam 10 000 m ³ per dieną kiekiui ir likusiai šio kiekio daliai visame tiekiamo vandens tūryje
tūris > 100 000	10 + po 1 papildomą mėginį kiekvienam 25 000 m ³ per dieną kiekiui ir likusiai šio kiekio daliai visame tiekiamo vandens tūryje

1 pastaba. Vandens tiekimo objekto teritorija yra geografiškai apibrėžta teritorija, kurioje žmonėms vartoti skirtas vanduo tiekiamas iš vieno ar daugiau vandens tiekimo šaltinių ir kurioje vandens kokybė gali būti laikoma beveik vienoda.

2 pastaba. Tūris apskaičiuojamas kaip vienerių kalendorinių metų vidurkis. Nustatydamas minimalų mėginių ėmimo dažnumą, valstybė narė gali atsižvelgti ne į vandens tūrį, o į vandens tiekimo objekto teritorijos gyventojų skaičių, remdamasi prielaida, kad vienas gyventojas per dieną suvartoja 200 l vandens.

3 pastaba. Mėginių skaičius turėtų būti kuo tolygiau paskirstytas laiko ir vietos atžvilgiu.

4 pastaba. Tuo atveju, kai vanduo tiekiamas trumpai ir su pertrūkiais, atitinkama valstybė narė nustato vandens, skirstomo iš talpyklų, stebėsenos dažnumą.

5 pastaba. Mėginių ėmimo dažnumą nustato atitinkama valstybė narė.

Valstybės narės nustato žmonėms vartoti skirtą į butelius ar talpas išpilstyto pardavimui skirtą vandens mėginių ėmimo dažnumą. Tai darydamos, valstybės narės gali atsižvelgti į patiekiamo vandens kiekį.

7. Vidurkio apskaičiavimas

Kai konkrečiame mėginyje viršijama parametro vertė, valstybės narės nustato, kiek mėginių būtina imti pakartotinai, kad išmatuotos vertės atspindėtų visų metų vidutinę aktyvumo koncentraciją.

III PRIEDAS

INDIKACINĖS DOZĖS STEBĖSENA IR ANALIZĖS TINKAMUMO POŽYMIAI

1. ID laikymosi stebėseną

Valstybės narės gali naudoti įvairias patikimas patikros strategijas, kad nustatytų radioaktyvumą žmonėms vartoti skirtame vandenyje. Šios strategijos gali apimti tam tikrų radionuklidų patikrą arba atskiro radionuklido patikrą, arba visuminio alfa aktyvumo ar visuminio beta aktyvumo patikras.

a) Tam tikrų radionuklidų patikra arba atskiro radionuklido patikra

Jei vienos rūšies aktyvumo koncentracija viršija atitinkamą išvestąją vertę 20 % arba tričio koncentracija viršija jam nustatytą I priede nurodytą parametro vertę, reikia atlikti papildomų radionuklidų analizę. Atsižvelgdamas į visą atitinkamą informaciją apie galimus radioaktyvumo šaltinius, valstybės narės nustato, kurių radionuklidų lygi reikia matuoti.

b) Visuminio alfa aktyvumo ir visuminio beta aktyvumo patikros strategijos

ID parametro rodiklio vertei stebėti valstybės narės gali naudoti visuminio alfa aktyvumo ir visuminio beta aktyvumo ⁽¹⁾ patikros strategijas.

Šiuo tikslu nustatomi visuminio alfa aktyvumo ar visuminio beta aktyvumo patikros lygiai. Rekomenduojamas visuminio alfa aktyvumo patikros lygis – 0,1 Bq/l. Rekomenduojamas visuminio beta aktyvumo patikros lygis – 1,0 Bq/l.

Jei visuminis alfa aktyvumas yra mažesnis nei 0,1 Bq/l, o visuminis beta aktyvumas yra mažesnis nei 1,0 Bq/l, valstybė narė gali daryti prielaidą, kad ID yra mažesnė už 0,1 mSv parametro vertę, ir radiologinio tyrimo atlikti nereikia, nebent iš kitų informacijos šaltinių žinoma, kad vandenyje yra konkrečių radionuklidų, dėl kurių ID gali viršyti 0,1 mSv.

Jei visuminis alfa aktyvumas viršija 0,1 Bq/l arba visuminis beta aktyvumas viršija 1,0 Bq/l, reikia atlikti konkrečių radionuklidų analizę.

Valstybės narės gali nustatyti alternatyvius visuminio alfa aktyvumo ir visuminio beta aktyvumo patikros lygius, kai jos gali įrodyti, kad alternatyvūs lygiai atitinka 0,1 mSv ID.

Atsižvelgdamas į visą atitinkamą informaciją apie galimus radioaktyvumo šaltinius, valstybės narės nustato, kurių radionuklidų lygi reikia matuoti. Kadangi padidėję tričio lygiai gali reikšti, kad yra kitų dirbtinių radionuklidų, reikėtų išmatuoti to paties mėginio tričio, visuminio alfa aktyvumo ir visuminio beta aktyvumo lygius.

2. ID apskaičiavimas

ID apskaičiuojama naudojant išmatuotas radionuklidų koncentracijos vertes ir Direktyvos 96/29/Euratomas III priedo A lentelėje nustatytus dozės koeficientus arba naudojant valstybių narių kompetentingų valdžios institucijų patvirtintą naujausią informaciją, remiantis metiniu vandens suvartojimu (suaugusių asmenų – 730 l). Jei toliau pateikta formulė yra teisinga, valstybės narės gali daryti prielaidą, kad ID yra mažesnė už 0,1 mSv parametro vertę, ir tolesnių tyrimų atlikti nereikia:

$$\sum_{i=1}^n \frac{C_i(\text{obs})}{C_i(\text{der})} \leq 1$$

kai:

$C_i(\text{obs})$ = stebima i radionuklido koncentracija,

$C_i(\text{der})$ = išvestoji i radionuklido koncentracija,

n = aptiktų radionuklidų skaičius.

⁽¹⁾ Atitinkamais atvejais vietoj visuminio beta aktyvumo galima naudoti liekamąjį beta aktyvumą, atėmus K-40 aktyvumo koncentraciją.

Išvestoji radioaktyvumo koncentracija žmonėms vartoti skirtame vandenyje ⁽¹⁾

Kilmė	Nuklidas	Išvestoji koncentracija
Gamtiniai	U-238 ⁽²⁾	3,0 Bq/l
	U-234 ⁽²⁾	2,8 Bq/l
	Ra-226	0,5 Bq/l
	Ra-228	0,2 Bq/l
	Pb-210	0,2 Bq/l
	Po-210	0,1 Bq/l
Dirbtiniai	C-14	240 Bq/l
	Sr-90	4,9 Bq/l
	Pu-239/Pu-240	0,6 Bq/l
	Am-241	0,7 Bq/l
	Co-60	40 Bq/l
	Cs-134	7,2 Bq/l
	Cs-137	11 Bq/l
	I-131	6,2 Bq/l

⁽¹⁾ Šioje lentelėje pateiktos dažniausiai aptinkamų gamtinių ir dirbtinių radionuklidų vertės; tai tikslios vertės, apskaičiuotos, kai dozė yra 0,1 mSv, o metinis vandens suvartojimas – 730 litrų, naudojant Direktyvos 96/29/Euratomas III priedo A lentelėje nustatytus dozės koeficientus; tuo pačiu pagrindu galima apskaičiuoti kitų radionuklidų išvestąją koncentraciją, o vertes galima atnaujinti remiantis valstybių narių kompetentingų valdžios institucijų patvirtinta naujausia informacija.

⁽²⁾ Šioje lentelėje parodytos tik radiologinės urano savybės, o ne cheminis jo toksiškumas.

3. Analizės tinkamumo požymiai ir metodai

Toliau nurodytų parametų ir radionuklidų atveju naudojamu analizės metodu turi būti įmanoma išmatuoti bent aktyvumo koncentraciją, atsižvelgiant į toliau nurodytą aptikimo ribą:

Parametrai ir radionuklidai	Aptikimo riba (1, 2 pastabos)	Pastabos
Tritis	10 Bq/l	3 pastaba
Radonas	10 Bq/l	3 pastaba
visuminis alfa aktyvumas	0,04 Bq/l	4 pastaba
visuminis beta aktyvumas	0,4 Bq/l	4 pastaba
U-238	0,02 Bq/l	
U-234	0,02 Bq/l	

Parametrai ir radionuklidai	Aptikimo riba (1, 2 pastabos)	Pastabos
Ra-226	0,04 Bq/l	
Ra-228	0,02 Bq/l	5 pastaba
Pb-210	0,02 Bq/l	
Po-210	0,01 Bq/l	
C-14	20 Bq/l	
Sr-90	0,4 Bq/l	
Pu-239/Pu-240	0,04 Bq/l	
Am-241	0,06 Bq/l	
Co-60	0,5 Bq/l	
Cs-134	0,5 Bq/l	
Cs-137	0,5 Bq/l	
I-131	0,5 Bq/l	

1 pastaba. Aptikimo riba apskaičiuojama pagal ISO standartą 11929: „Charakteristinių ribų (priimant sprendimą naudojamų ribų, aptikimo ribos ir pasikliautinio intervalo) nustatymas matuojant jonizuojančiąją spinduliuotę. Pagrindai ir taikymas“, esant 1-os ir 2-os rūšies paklaidų (kiekvienos rūšies – 0,05) tikimybei.

2 pastaba. Pagal ISO matavimo neapibrėžties nurodymo gaires (angl. *ISO Guide for the Expression of Uncertainty in Measurement*) matavimo neapibrėžtis apskaičiuojama ir pateikiama kaip pilnoji standartinė neapibrėžtis arba kaip išplėstinė standartinė neapibrėžtis, kuriai taikomas išplėtimo koeficientas 1,96.

3 pastaba. Tričio ir radono aptikimo riba – 10 % jo parametro vertės, kuri yra lygi 100 Bq/l.

4 pastaba. Visuminio alfa aktyvumo ir visuminio beta aktyvumo aptikimo riba – 40 % patikros verčių, kurios atitinkamai yra lygios 0,1 ir 1,0 Bq/l.

5 pastaba. Ši aptikimo riba taikoma tik naujo vandens šaltinio ID pirminei patikrai; jei pirminis patikrinimas parodo, kad nėra tikėtina, jog Ra-228 viršytų 20 % išvestosios koncentracijos, įprastiniams Ra-228 nuklidų matavimams taikoma aptikimo riba gali būti padidinta iki 0,08 Bq/l, kol bus atliktas pakartotinis patikrinimas.